

Fugletrekket i Åkersvika naturreservat 2021

Av Jon Bekken

bmBilde

Statsforvalteren i Innlandet
Rapport nr. 6 | 2022

Forfatter: Jon Bekken
Tittel: Fugletrekket i Åkersvika naturreservat 2021

ISBN: 978-82-8410-026-5

Forsidebildet: Vannrikse i Svartelvdeltaet 26. september 2021.
Foto: Egle S. Steenberg

© 2022 Forfatteren

Rapporten er lisensiert under «Creative Commons Navngivelse – Ikke Kommersiell – Del På Samme Vilkår 3.0 Norge»-
lisensen som er gjengitt her: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/no/>

Biolog Jon Bekken, Åshøgveien 620, 2360 Rudshøgda
tlf. 47 28 44 88 E-post: JonBekken@broadpark.no

Tittel: Fugletrekket i Åkersvika naturreservat 2021	Emneord: Fugletrekk Våtmarksfugler Åkersvika naturreservat
Tellinger: BirdLife Norge, Hamar lokallag Rapport: Jon Bekken	Dato: Juni 2022
Oppdragsgiver: Statsforvalteren i Innlandet	Oppdragsreferanse: Erica Neby

Sammendrag:

Tellingene av trekkende våtmarksfugler i Åkersvika naturreservat begynte allerede i 1974. Etter fem års opphold ble tellingene tatt opp igjen i 1984, og har deretter fortsatt etter samme metodikk. Antallet fugler som raster i området er avhengig av mange faktorer, som årstidenes gang, bestandsstørrelse, tilgang på egnet føde, vannstand, konkurranse med andre rasteplasser, og forstyrrelser fra folk og predatorer.

Som de foregående årene er tellingene i 2021 utført av en gruppe medlemmer av BirdLife Norge (tidligere Norsk Ornitologisk Forening), Hamar lokallag. Det ble gjennomført 25 tellinger på våren og 33 på høsten. Det er telt fugler i sju delområder, fra faste observasjonspunkter. Det er benyttet teleskop på stativ. Vårflommen var den mest beskjedne i løpet av de siste fem årene, og noen av de få parene av fiske- og hettemåker som gikk til hekking i reservatet, fikk fram unger.

Da telleresultatene ble summert opp, viste det seg at den klart mest tallrike arten som tidligere var stokkand, etterfulgt av kanadagås, kortnebbgås, krikand og gråmåke. Mildværsperioder i mars bidro til at trekket av kortnebbgjess startet tidlig. Den siste dagen i mars rastet anslagsvis 4.000 individer i ytre del av reservatet. Vadefuglene har vært fåtallige i mange år. Høyest samlet antall under vårtrekket hadde storspove, vipe og grønnstilk. Denne høsten ble vannstanden så lav at mudderbankene i deltaene ble tilgjengelige, og i september rastet det mye fugl her, med brushøns og myrsnipe i størst antall. Da dukket også ei alaskasnipe opp, som ny art for Åkersvika.

I den ytre delen av vika utenfor Dovrebanen var det lite bruk av arealet utenfor reservatgrensa på våren. Kun 8 % av fuglene ble observert der. Under høsttrekket var bildet et helt annet, da var 60 % av aktiviteten utenfor grensa.

En rekke mindre vanlige arter ble observert i løpet av sesongen, som stripegås, snadderand, dvergdykker, tundralo, steinvender, dvergmåke og egretthege.

Hvert år blir observasjonene sammenfattet i en rapport (Kristiansen 2014, Bekken 2015-21). Alle observasjoner blir vanligvis lagt inn i Artsobservasjoner samme dag som tellingene er utført. Leveransen består i tillegg til denne rapporten av et regneark med telleresultater for de 38 vanligste artene dag for dag delt på sju delområder, og papirutskrifter og/eller datafiler med observasjonene for hver telledag.

Takk til Morten Brandsnes for korrigerings og supplerings av rapportteksten.

Innledning

Åkersvika er ei grunn bukt på østsida av Mjøsa, i kommunene Hamar og Stange i Innlandet. De to elvene Svartelva og Flagstadelva danner hvert sitt delta. Åkersvika blir via disse elvene tilført næringsstoffer fra frodig kulturlandskap på næringsrik berggrunn. Det bidrar til høy biologisk produksjon og stort artsmangfold.

Naturreservatet ble opprettet 26. juli 1974, med en utvidelse i 1984, og en justering av grensa i 1992 i forbindelse med bygging av skøytehallen Vikingskipet til de olympiske leker. Den 22. januar 2016 ble det areal som en firefelts E6 vil dekke tatt ut av reservatet med 126 dekar, og det ble lagt til nye 175,5 dekar, slik at verneområdet nå er på 4.238 daa. Ved sommervannstand er ca. to tredeler av reservatet åpent vannspeil (Figur 1).

Våren 1974 tok fugleforeningen initiativet til mer systematiske registreringer av fuglelivet i Åkersvika. Denne første runden av trekktelegger varte til 1978. De to siste årene ble det også telt fugler under høsttrekket. For årene 1979 til 1983 foreligger det mer tilfeldige opplysninger om fugletrekket. Våren 1984 ble de systematiske tellingene tatt opp igjen, og de har fortsatt fram til i dag. Under vårtrekket har tellingene startet 1. april, og det har vært telt fram til 1. juni.

Høsttellingene har startet 1. august og har fortsatt til slutten av oktober, eller til is og kulde har sendt fuglene sørover. Fra 2003 til 2014 ble alle tellingene utført av Kjell A. Kristiansen (Kristiansen 2014). Fra våren 2015 har en gruppe medlemmer av BirdLife Norge/NOF, Hamar lokallag tatt over tellingene. Telleteamet har i 2021 bestått av Grete Finstad, Brit Rennemo, Odd Erik Bergundhaugen, Per Jan Hagevik, Kjell Fjellsol, Kjell A. Kristiansen, Lars Kapelrud, Arnfinn Tøråsen og Jon Bekken.

Figur 1. Åkersvika naturreservat med de nye grensene fra 22. januar 2016. Kilde: Naturbase.no.

Metodikk

Fra 2016 er område IV, den ytre delen av Åkersvika delt i tre; mellom bruene, ytre del av reservatet, og nærmeste del av Mjøsa utenfor reservatgrensa. Etter hvert er også Flagstadelvdeltaet blitt delt i to områder, vest og øst for E6. Det er altså telt opp i sju delområder. I hvert av delområdene er det telt fra ett til tre faste observasjonspunkter, som er valgt slik at man har hatt best mulig oversikt, alt etter vannstanden. Det er benyttet teleskop på stativ. God sikt er en forutsetning for telling av fugler over til dels store avstander. En sjelden gang er det nødvendig å utsette telling pga. regn eller tåke.

Hvilke faktorer påvirker antallet fugler i Åkersvika?

Åkersvika er omringet av menneskelig virksomhet, og også i selve reservatet vil turgåere, folk som slipper løs hunder, fiskere på vandring mellom de tillatte fiskesonene, og kano- og kajakkpadlere påvirke hvor fuglene oppholder seg. Særlig i 2017 til 2019 medførte forberedelser og bygging av firefelts E6 forstyrrelser og store endringer i områdene langs traséen. Også naturlige faktorer påvirker hvor fuglene oppholder seg. Rovfugler vil kunne skremme fuglene mellom deltaene, og fra deltaene og ut til området ved Vikingskipet, og herfra og ut til de ytre områdene.

Det antallet av en art vi observerer rastende er påvirket av en rekke faktorer. Vi kan dele dem inn i:

- Årstidenes gang; sein/tidlig vår, tidspunkt for islegging
- Faktorer knyttet til Åkersvika, som vannstand, tilgang på næring, og forstyrrelser fra trafikk, folk og predatorer
- Konkurransen fra andre rasteplasser
- Bestandsstørrelsen

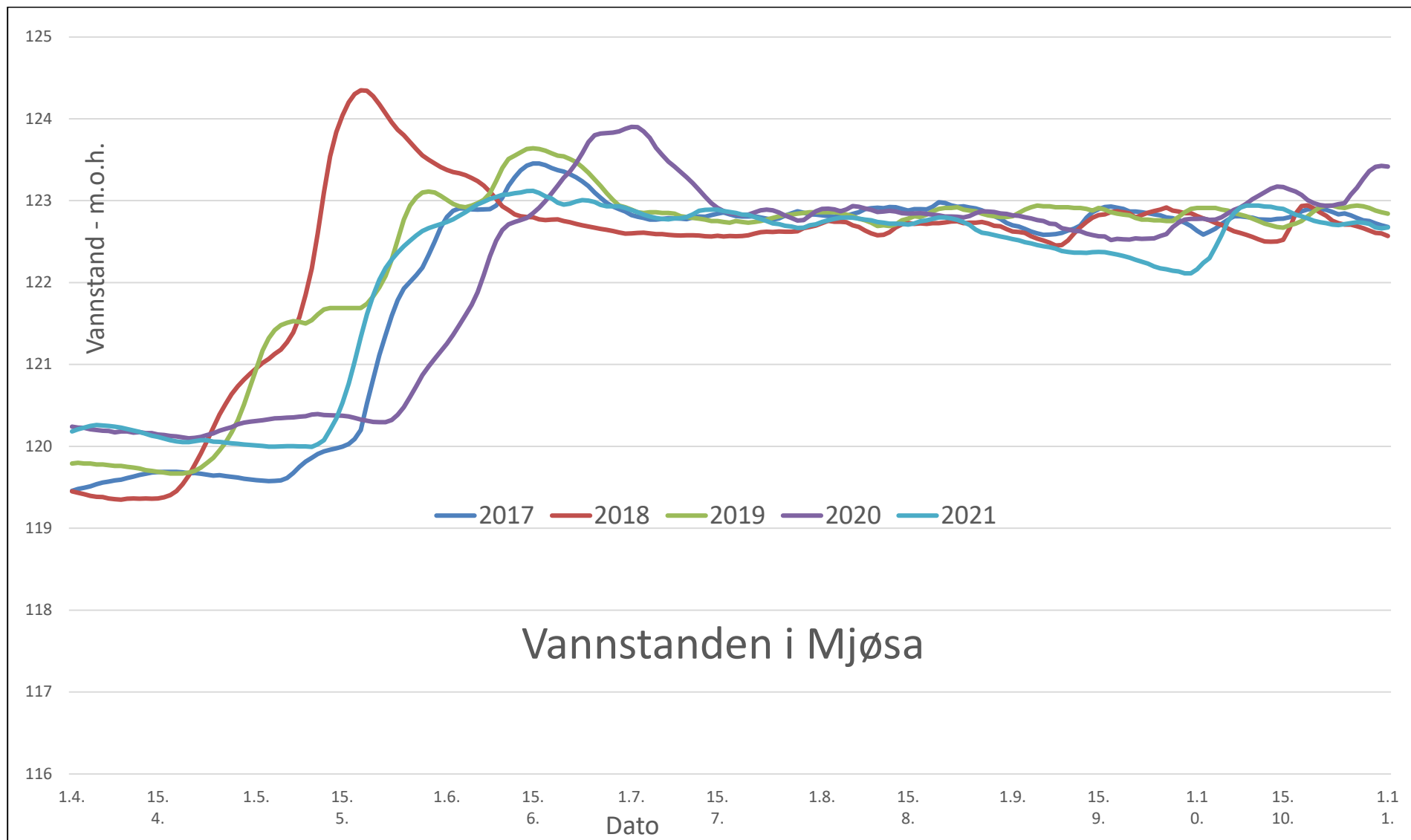
Vannstanden i Mjøsa

Figur 2 viser en sammenligning mellom vannstandsutviklingen i sommerhalvåret 2017 til 2021.

Når de første trekkende våtmarksfuglene ankommer i mars, er vannstanden lav. Det er vann kun i elveløpene, og mudderflatene er dekt av snø og is. Etter hvert smelter dette, og bunndyrene våkner fra dvalen. Dersom det blir en tørr vår, stopper aktiviteten av bunndyr i mudderet opp. Men når vannstanden gradvis stiger, blir forholdene gunstige igjen, og etter en tid kan vadefuglene finne føde videre innover på høyere nivåer i vika.

Når tellingene begynner i månedsskiftet mars - april, kan det fortsatt være temmelig vinterlig, eller våren kan ha meldt sin ankomst, og strandområdene og deltaene kan for en stor del være snø- og isfrie. I år var det et stort antall våtmarksarter til stede ved første telling, 22 arter, mot bare 13 i 2020. Vannstanden økte raskt fra ca. 12. mai, men vårfloppen stoppet på det laveste nivået de siste fem årene. Dermed var det en del par av både fiskemåke og hettemåke som forsøkte å hekke i reservatet, og begge arter fikk fram unger.

Dersom vannstanden er lav nok, kan man fra midten av juli og utover forvente rastende vadefugler på vei sørover. For å få blottlagte mudderflater med gode næringsforhold inne i de to deltaene må vannstanden være ca. 122,0 m o.h. eller lavere, og ned mot 121,2 m o.h. i området ved Vikingskipet. Som figur 2 viser nærmet vannstanden seg 122,0 utover i september, og vadefuglene responderte raskt og tok området i bruk. Opptil 42 brushøns og 27 myrsnipen ble observert. Lavest var vannstanden 29.-30. september, med 122,11 m. o.h.

Figur 2. Vannstanden i Mjøsa 1. april til 1. september i 2017 - 2021.
 Kilde: Glommens og Laagens Brukseierforening / Hafslund ECO AS

Resultater

Våren 2021 ble det gjennomført 25 tellinger i perioden 1. april til 31. mai, på høsten ble det utført 33 tellinger fra 1. august til 25. november. Dersom vi ser vår og høst under ett, har vi en rekkefølge for de mest tallrike artene som vist i tabell 1. Mest tallrik (sum av antall observerte individer) var stokkand. Størst antall på en telledag under vårtrekket var 384 ind. den 5. april. Maksimum på høsten var 1.323 ind. den 4. november.

Store flokker av kortnebbgjess raster i reservatet både vår og høst. Om høsten finner de også noe mat i Svartelvdeltaet, men det meste av næringen finner de ute på åkrene både nær og lenger unna Åkersvika. Når det er mange gjess til stede, er det stadig små og store flokker som forflytter seg, og ikke sjelden skremmes de opp av turgåere, fiskere og kanopadlere. Arten ble sett på Hedmarken fra 12. mars til 7. mai. Hovedtrekket med flokker over 1.000 individer varte fra 23. mars til 9. april. Størst antall som rastet i reservatet var ca. 4.000 fugler i område Espern indre den 31. mars. Også under høsttrekket bruker gjessene Åkersvika. I 2020 var største antall var 4.000 fugler som rastet i Svartelvdeltaet den 7. oktober. I 2021 var tallet beskjedent, maks. 203 ind. den 10. oktober.

Vadefuglene har vært fåtallige i mange år. Dette har sammenheng med både vannstand og bestandsstørrelse. Om våren er mudderflatene først tørrlagt, og når flommen kommer, oversvømmes de raskt og blir utilgjengelige. Når vaderne trekker sørover igjen, er det som regel fortsatt høy vannstand og lite tilgjengelig føde. I år var det imidlertid en periode med blottlagte mudderbanker, ca. fra 20. september til 3. oktober. Det er også av stor betydning at bestandene er vesentlig mindre enn for 30-40 år siden. Mange av de artene som tidligere var tallrike i Åkersvika, står nå på rødlista.

Tabell 1. De ti tallrikeste artene under tellingene i Åkersvika 2021. Tallene viser sum for observerte fugler på telledagene.

Stokkand	20.525	Fiskemåke	2.778
Kanadagås	8.031	Hettemåke	1.264
Kortnebbgås	5.305	Kvinand	821
Krikkand	4.135	Laksand	744
Gråmåke	3.014	Brunnakke	739

Tallet for stokkand er det høyeste vi har hatt i årene 2015-21. av de artene som forekommer i noe antall hadde også kanadagås, kvinand og storspove sitt «beste» år i perioden i 2021. Også vipe var uventet nok nær den høyeste summen i samme periode.

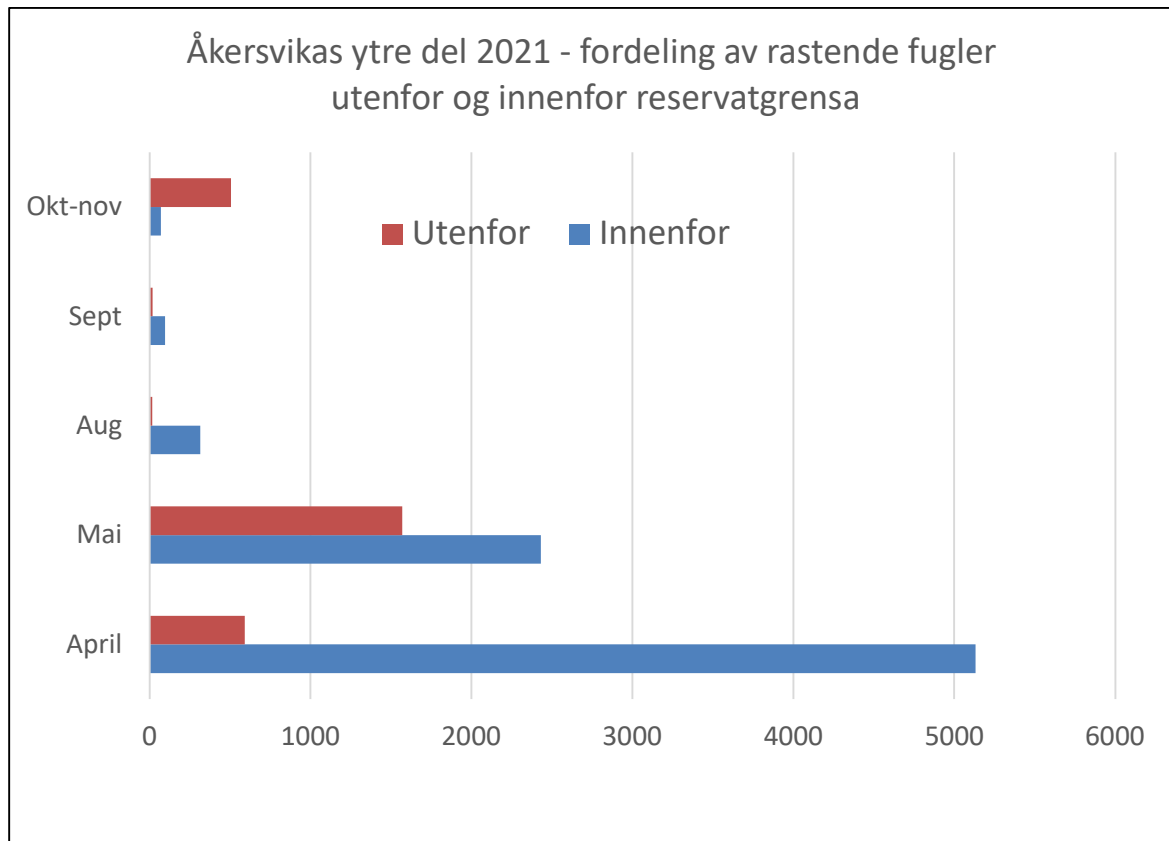
Ved dammen i Flagstadelvdeltaet øst for E6 hekket både knoppsvane, sivhøne og sothøne vellykket. Også hettemåke og fiskemåke gikk til hekking ved dammen, trolig vardet bare to par hettemåke som fikk klekt ut ungene. Høy og stigende vannstand hindret hettemåkene fra å hekke på holmen mellom bruene, og det var heller ingen egnet flytende holme av drivved og plantedeler i Flagstadelvdeltaet. Men et makrellternepar gjennomførte ei sein hekking på holmen mellom bruene.

Fuglenes bruk av ytre del av Åkersvika

Vi har også i år skilt mellom rastende fugler innenfor og utenfor reservatgrensa i den ytre delen av Åkersvika, delområdene Espern indre og Espern ytre. Som vi ser av figur 3 er bruken av dette delområdet størst tidlig på våren når de andre delområdene først har is, snø og frossent mudder, og

senere er tørrlagte og har lite næring for fuglene. Under vårtrekket ble 22 % av de rastende fuglene (2.163 av 9.726 individer) sett utenfor reservatgrensa. Beregningene er basert på tall for de 38 tallrikste artene av våtmarksfugler. Flokkene av kortnebbgjess utgjør en stor del av tallmaterialet.

Under høsttrekket er de indre delområdene langt mer attraktive enn den ytre delen. Av det beskjedne antallet fugler i den ytre delen var det i år omtrent lik bruk mellom områdene innenfor og utenfor reservatgrensa; 545 av 1.000 individer (55 %) ble registrert utenfor grensa.

Figur 3. Fordeling av rastende fugler innenfor og utenfor reservatgrensa for hver måned.

Fugletrekket i 2021 art for art

Beskrivelsen av forekomsten til hver enkelt art baserer seg dels på Hamar lokallags tellinger, dels på observasjoner som er lagt inn i Artsobservasjoner av lokallagets medlemmer og andre utenom de systematiske tellingene. Totalt er det lagt inn vel 6.000 fugleobservasjoner fra Åkersvika naturreservat i 2021. Artsrekkefølge og artsnavn følger Artsdatabanken.no 2022.

KANADAGÅS

Arten var til stede fra 17. mars og utover våren med et største antall på 32 ind. den 1. april. Utover i mai avtok antallet, men sommerflokker av ikke-hekkende fugler besøkte vika, f.eks. den 15. juni (30 ind.) og 17. juli (60 ind.). Utover i august ble det sett varierende antall, den 21. august rastet 122 ind. i Svartelvdeltaet. Som vanlig ble det sett store antall i deltaet utover høsten, med maks. 650 ind. den 8. september. Så seint som 11. november ble det observert 480 ind. Siste observasjon var 272 ind. den 21. november. De satt på isen og svømte i små kulper med åpent vann.

HVITKINNGÅS

På våren var arten til stede litt uregelmessig, med 1-21 ind. i ulike deler av vika fra 28. mars til 11. mai. De var som regel i følge med kortnebbgjess. På høsten var deler av den flokken som gjerne holder til på Koigen i Hamar periodevis innom Svartelvdeltaet fra 4. september til 15. oktober, med maks. antall 175 ind. den 4. og 7. oktober. Den siste fuglen ble sett 15. oktober. Høstflokken på Koigen har vokst år for år, med opptil 75 ind. i 2015, 94 i 2016, 120 i 2017, 150 i 2018, 180 i 2019 og 215 i 2020. I 2021 var flokken i Svartelvdeltaet den største som ble rapportert.

STRIPEGÅS

Et ind. besøkte Åkersvika en rekke ganger fra 15. august til 21. november.

Stripegåsa i Svartelvdeltaet den 19. september. Foto: Kjell A. Kristiansen.

GRÅGÅS

Arten var til stede særlig i Svartelvdeltaet og i ytre del fra 24. mars til 3. juni, med maks. antall 35 ind. den 10. april. På sensommer/høst ble arten sett fra 15. august til 11. november. oftest i Svartelvdeltaet. Maks. antall var 120 ind. den 1. oktober. Et par hekket i Flagstadelvdeltaet i 2019, men det var ingen tegn til hekking i 2020-21.

Krysning GRÅGÅS x KANADAGÅS

Et ind. ble sett sammen med grågjess ved Vikingskipet 5. september og i Svartelvdeltaet 7. og 10. september.

TAIGASÆDGÅS

I perioden 23. september til 7. oktober rastet en flokk på 11 til 13 ind. i Svartelvdeltaet. Ingen observasjoner på våren i år.

KORTNEBBGÅS

De første to fuglene ble sett i område Espern indre den 22. mars. Den 31. mars rastet anslagsvis 4.000 ind. på isen samme sted, samtidig som ca. 1.000 fugler fløy nordover på direkte trekk. Videre utover våren ble arten sett i varierende antall, med 700 ind. så seint som 10.-11. mai. 19. De siste fuglene på vårtrekk ble sett 20. mai. Den første fuglen på høsten ble sett 3. september, og den 11.

fløy en flokk på ca. 50 ind. over Svartelvdeltaet. Største antall på høsten var beskjedne 203 ind. samme sted den 10. oktober, og den den siste flokken på 155 ind. ble sett her 17. november.

TUNDRASÆDGÅS

Et ind. ble regelmessig sett i Svartelvdeltaet i perioden 21. september til 29. oktober. Den holdt seg sammen med kortnebbgjess.

UBESTEMT TAIGA-/TUNDRASÆDGÅS

Enkeltindivider ble sett sammen med kortnebbgjess i Espern indre 1. april og i Svartelvdeltaet 27. oktober.

TUNDRAGÅS

Et ind. sammen med kortnebbgjess i ytre del av vika 2. april og 6. og 11. mai. Dette er trolig samme fugl som ble sett regelmessig på Starene i samme periode.

KNOPPSVANE

Arten ble sett allerede 23. februar, da var et par innom Svartelvdeltaet i en mildværsperiode. Dette var trolig det samme paret som har hekket i Kåteruddammen siden 2016. De var i gang med reirbygging 22. april, og byttet senere til en annen reirplass, kanskje etter at første eggekull var gått tapt. Det resulterte i sein klekking, de to ungene ble sett først den 18. juli. Ungene så ut til å leve opp, de ble sett i dammen eller i deltaet utover høsten. Siste observasjon av paret og ungene var 14. november. I dammen øst for E6 i Flagstadelvdeltaet hekket et par på samme sted som i 2020, de hadde fire små unger på vannet den 7. juni. Alle ungene så ut til å leve opp, de var fortsatt i live den 17. oktober. Reservatet får av og til besøk av ikke-hekkende knoppsvaner, som hele 14 ind. (minst 6 ungfugler) i Svartelvdeltaet 16. mai, og 9 ind. samme sted den 7. juni.

Svanene i dammen øst for E6 den 7. juni. Foto: Brit Rennemo.

SANGSVANE

Arten blir sett på Hedmarken nesten hele året. Allerede i en mildværsperiode den 1. mars holdt 3 sangsvaner til i det åpne elveløpet i Svartelvdeltaet. Arten ble sett utover til 28. mai, med maks. antall 15 ind. den 17. mars. Den 3. september kom de 3 første fuglene innom Svartelvdeltaet på høsttrekk. Høyest antall 37 ind. var det samme sted den siste dagen arten ble observert, 17. nov.

GRAVAND

Arten ble sett periodevis i ytre del av vika fra 31. mars til 16. mai. Maks. antall var 7 ind. den 31. mars.

KNEKKAND

Arten ble sett fra 9. til 25. mai. Det var stort sett en hann som først ble sett i Espern indre, senere i Svartelvdeltaet. Den 23. mai ble et par og en hann observert.

SKJEAND

Et par ble sett i ulike delområder 12.-25. mai. På høsten ble arten igjen sett i dammen øst for E6 og i Svartelvdeltaet fra 13. september til 3. november. Stort sett var det 1-4 ind., men rundt 1. oktober ble det sett opptil 21 hunnfargede individer.

SNADDERAND

En hann ble observert i Espern indre den 5. mai, og den 19. mai ble et par sett i Svartelvdeltaet.

Snadderandhannen i område Espern indre den 5. mai. Foto: Kjell A. Kristiansen.

BRUNNAKKE

Arten var til stede under vårtrekket fra 26. mars til 29. mai. Maks. antall var 24 ind. 6. april og 5. mai. Det er rapportert fire sommerobservasjoner av 4-6 ind. 8. juli til 4. august i Svartelvdeltaet. Under høsttrekket var arten til stede 18. august til 17. november. Høyeste antall var 150 ind. 29. august i Svartelvdeltaet.

STOKKAND

Flokker har de siste årene vært til stede i Mjøsa hele vinteren. Den 3. januar var 156 ind. til stede på Koigen i Hamar. Allerede 31. mars var 600 ind. på plass i Espern indre. Varierende antall rastet her og i de andre delområdene, og 21. mai lå det fortsatt 56 ind. i Svartelvdeltaet. Dette var en hannflokk, med bare to hunner. Etter lave antall gjennom sommeren rastet 340 ind. s. sted den 15. august. Utover høsten økte antallet i alle delområder, med størst antall i de to deltaene. Høyeste antall samlet var 835 ind. den 19. september.

Hekking: Den 20. mai ruget en hunn i kråkereir i toppen av høyspentmast i Flagstadelvdeltaet. Den 25. mai en hunn med 3 unger i dammen øst for E6 i Flagstadelvdeltaet. Den 22. juni lå en hunn med 7 unger i Svartelvdeltaet.

STOKKAND X STJERTAND

En hann ble sett i øst for E6 i Flagstadelvdeltaet 26. september, og trolig samme fugl ble sett i Svartelvdeltaet 5. oktober.

STJERTAND

Denne arten er som regel fåtallig og holder seg oftest i stokkandflokkene. Enkelthanner og par ble sett tre ganger i Espern indre fra 26. mars til 11. april. Under høsttrekket ble opptil 9 ind. sett i de to deltaene og ved Vikingskipet fra 18. august til 24. oktober.

KRIKKAND

Under vårtrekket var arten til stede fra 26. mars til 30. mai, først i ytre del av vika, senere i Svartelvdeltaet. Den 25. april var antallet samlet for alle delområder 160 ind. Det er rapportert kun én sommerobservasjon; 3 ind. i Svartelvdeltaet 8. juli. Fra 1. august og utover økte antallet på høsttrekk, til maks. 148 ind. samlet den 8. september. Så seint som 17. november var det fortsatt 2 ind. til stede i Svartelvdeltaet.

TOPPAND

Arten ankom reservatet allerede 24. mars med en hann i ytre del. Nesten alle vår-observasjonene var her, med maks. antall 28 ind. den 13. mai. Den siste hannen ble sett 23. mai. To ind. ble sett 27. juni og 5 ind. ble sett 18. juli. Under høsttrekk var arten svært fåtallig til stede fra 1. august til 3. november, med maks. antall 3 ind. den 2. september.

SVARTAND

Kun én observasjon på våren; et par i Espern indre den 16. mai, og én høstobservasjon; 7 ind. i Svartelvdeltaet den 14. november.

KVINAND

I januar-februar var det nok åpent vann i Espern indre til at 1-2 ind. var til stede. Etter hvert ble kvinand sett i de fleste delområder, maks. antall 100 ind. i Espern indre den 1. april. Det er rapportert 3 observasjoner av ikke-hekkende fugler i juni. Utover høsten ble arten sett mest i de to deltaene, med maks. antall 12 ind. Arten ble sett helt til 17. november, med 2 ind. i Flagstadelvdeltaet vest. Hekking: Fra 19. mai ble en hunn med én unge sett i Flagstadelvdeltaet vest. På østsida av E6 ble et kull på opprinnelig 8 unger sett fra 20. mai.

LAPPFISKAND

Arten ble registrert i Espern indre; 3 ind. 27. mars, et par 11. april og en hann 30. april.

LAKSAND

Arten ble observert i reservatet hele sesongen fra 3. januar til 16. desember. Maks. antall på våren var 31 ind. som jaktet fisk i elveløpet i Svartelvdeltaet den 28. mai. På høsten var antallet stort sett énsifret, med maks. antall 19 ind. ved Vikingskipet 13. september. Hekking: Arten hekker regelmessig ved Mjøsa; en hunn med 3 unger ble observert i Espern indre den 1. august.

SILAND

Som tidligere har arten opptrådt fåtallig, mest i Espern indre og ved Vikingskipet, i perioden 21. april til 15. juni i antall opptil 6 ind. Kun tre observasjoner av 1-2 ind. på høsten.

VANNRIKSE

Arten ble registrert i Svartelvdeltaet den 25. juli, og et ind. ble fotografert i samme sted den 26. september.

MYRRIKSE

Et ind. ble fotografert i Svartelvdeltaet den 12. september.

SIVHØNE

Arten ble observert fra 20. april til 1. november. I dammen øst for E6 i Flagstadelvdeltaet var paret på plass 20. april, her ble det på det meste sett 3 voksne og 3 ungfugler. I Kåteruddammen i Svartelvdeltaet har fuglene rikelig med skjul, og blir ikke så ofte observert. Her ble arten sett fra 13. mai og utover. Etter hvert ble det sett én unge, og det ble også sett en unge i lille Kåteruddammen lenger vest.

SOTHØNE

I år ble arten kun sett i dammen øst for E6 i Flagstadelvdeltaet, fra 20. mai til 10. oktober. Hekkingen var vellykket, den 15. september ble det observert to ungfugler.

TRANE

Tranene bruker ikke Åkersvika i særlig omfang, det foreligger kun to observasjoner av fugler på næringssøk; 4 ind. i Svartelvdeltaet 27. april og 2 ind. samme sted 8. august. I tillegg kommer noen små og store overflygende flokker.

DVERGDYKKER

Et ind. holdt til i Svartelvdeltaet 18.-20. september. Forrige observasjon av arten i reservatet var i august-september 2018.

TOPPDYKKER

Det ble observert 1-3 ind. i ytre del av reservatet og etter hvert mellom bruene og ved Vikingskipet 8.-25. mai. En høstobservasjon; 1 ind. i Espern indre 16. oktober.

De tre toppdykkerne i område Espern indre den den 13. mai. Foto: Lars Kapelrud.

HORNDYKKER

Et par ble sett i dammen øst for E6 i Flagstadelvdeltaet den 20. april. Et ind. holdt til i Svartelvdeltaet den 8. august.

TJELD

Arten var til stede i reservatet fra 28. mars til 27. mai. De fleste observasjoner er gjort i ytre del av reservatet. Største antall var 4 ind. Ingen indikasjoner på hekking i år.

VIPE

Denne etter hvert kritisk truede arten ble observert på vårtrekk i perioden 1. april til 30. mai. Største antall var 40 ind. den 14. april. En fugl ble sett i Svartelvdeltaet den 8. juli. En ungfugl ble sett ved Vikingskipet 5. september, og 1-3 fugler ble stadig sett i Svartelvdeltaet 5.-23. september.

HEILO

Tre ind. rastet ved Vikingskipet den 20. april. En flokk på 15-17 ind. rastet i ulike deler av reservatet 4.-10. mai.

TUNDRALO

En ungfugl (1K) ble fotografert i Svartelvdeltaet 12. september.

SANDLO

To ind. rastet i Espern indre så tidlig som 1. april. Majoriteten rastet i perioden 1.-24. mai. Maks. antall var 11 ind. den 20. mai. På høsttrekk ble opptil 16 fugler sett ved Vikingskipet og i Svartelvdeltaet i perioden 31. august til 2. oktober.

To sandloer i område Vikingskipet den 1. september. Foto: Kjell A. Kristiansen.

DVERGLO

Arten ble sett under vårtrekket i ulike deler av reservatet fra 20. april til 20. mai. Det var oftest 1-3 fugler, men den 4. mai ble det sett 8 ind. Tre høstobservasjoner av 1-5 fugler 29. august til 4. september.

SMÅSPOVE

Denne arten har et ganske konsentrert trekk fra 4. til 20. mai. De fleste observasjonene ble gjort i Espern indre, og største antall var 150 ind. den 10. mai. Ingen høstobservasjoner.

STORSPOVE

Arten rastet fra 31. mars til 21. mai, i år mer fordelt på alle deler av reservatet, ikke minst mellom bruene. Antallet varierte stadig, maks. var 116 ind. den 26. april. Kun én høstobservasjon: Et ind. på trekk 7. september i Svartelvdeltaet.

LAPPSPOVE

Et ind. rastet i Espern indre 8.-11. mai, og et ind. søkte næring ved Vikingskipet 12.-23. september.

Lappspeve i område Vikingskipet den 12. september. Foto: Odd Erik Bergundhaugen.

STEINVENDERT

To ind. holdt til i Espern indre 11.-16. mai.

BRUSHANE

Under vårtrekket ble arten sett fra 4. til 25. mai. De holdt først til i Espern indre, etter hvert som Mjøsa steg, flyttet de seg til delområdene innenfor. Maksimum var 20 ind. den 16. mai. På høsten ble arten sett i Svartelvdeltaet fra 18. august til 6. oktober. Maks. antall var 42 ind. den 19. september.

FJELLMYRLØPER

Et ind. søkte næring i Flagstadelvdeltaet vest 18.-20. mai, og et ind. holdt til i Svartelvdeltaet 6.-10. september. Et ind. ved Vikingskipet 15. september.

TUNDRASNIPE

Tre ind. holdt til i Svartelvdeltaet 2.-24. september.

TEMMINCKSNIFE

Fra 11.-25. mai rastet arten i ulike deler av reservatet. Maks. antall var 19 ind. i Flagstadelvdeltaet den 17. mai. På høsten ble 1-2 ind. sett 9.-23. september i Svartelvdeltaet.

MYRSNIPE

De første 14 ind. ble sett 10. mai ved Vikingskipet. Fram til 25. mai var småflokker innom alle delområder. Maks. antall var 42 ind. i Flagstadelvdeltaet vest den 20. mai. På høsten ble arten sett 26. august til 4. oktober, oftest i Svartelvdeltaet. Maks. antall var 27 ind. den 21. september.

DVERGSNIPE

To ind. rastet i Flagstadelvdeltaet vest 20.-21. mai. I Svartelvdeltaet ble enkeltind. sett 4.-5. september og 2. oktober.

ALASKASNIPE

Ny art for Hedmark! Fuglen ble oppdaget av Lars Kapelrud i Svartelvdeltaet den 21. september. Den ble sett av mange, og holdt seg der til 24. september.

KVARTBEKKASIN

Et ind. i Svartelvdeltaet 22. september til 2. oktober.

DOBBELTBEEKKASIN

Et ind. i Svartelvdeltaet 1. september

ENKELTBEEKKASIN

Dette er en art som bare i liten grad fanges opp når man teller fugler med teleskop. For det meste ferdes den godt kamuflert i høy vegetasjon, men den kan også gå ut på mudderflatene sammen med andre vadefugler. Den ble registrert med opptil 20 ind. fra 31. mars til 20. mai. På sensommer/høst ble den sett fra 1. august til 6. oktober, med maks. 38 ind. den 6. september. Både vår og høst ble den oftest sett i Svartelvdeltaet.

STRANDSNIPE

Arten var til stede hele sesongen fra 1. mai til 16. september, innom alle delområder. Sommerstid er det riktignok kun rapportert én observasjon i juni og to i juli. Høyeste antall var 30 ind. i Flagstadelvdeltaet vest den 18. mai.

SKOGSNIPE

Arten rastet under vårtrekk fra 1. april til 11. mai, fordelt på alle delområder, men mest i de to deltaene. Maks. antall var 18 ind. den 25. april, fordelt på fem delområder. Kun én observasjon på høsten; 1 ind. i Svartelvdeltaet 22. august.

RØDSTILK

Arten rastet under vårtrekk fra 28. april til 24. mai. Det var stort sett lave antall, med maks. 37 ind. i Svartelvdeltaet den 20. mai. Fra høsttrekket foreligger det 6 observasjoner av 1-4 ind. 8. august til 26. september.

GRØNNSTILK

Arten rastet under vårtrekk fra 28. april til 23. mai. Flest fugler var det rundt midten av mai, med 145 ind. den 16. Aktiviteten var spredt på alle delområder. Fra juli – august foreligger det 5 observasjoner av 1-2 ind.

GLUTTSNIPE

Arten rastet på vårtrekk fra 2. til 23. mai. Høyeste antall var til sammen var 28 ind. fordelt på fem delområder den 11. mai. Fra perioden 25. juli til 3. oktober foreligger det 19 observasjoner av 1-3 ind.

HETTEMÅKE

Arten ble sett gjennom sesongen fra 26. mars til 4. august. Størst antall var 127 ind. den 11. april. Dette er flere enn fjoråret (78 ind.). Største antall i årene før dette var 2019: 264, 2018: 170, 2017: 182, 2016: 350 og 2015: 420.

Hekking: Ved dammen øst for E6 i Flagstadelvdeltaet gikk minst 6 par til hekking, men det var trolig bare to par som klekte unger her. Den 18. juni lå 8 ind. på reir i starrbeltet utenfor Minkfor i delområde Vikingskipet. Den 18. juli ble det rapportert 7 unger, uten at det er angitt hvor i reservatet de ble observert.

DVERGMÅKE

Den 16.-20. mai var det 2 ungfugler (2K) og 2 voksne ind. i Flagstadelvdeltaet. De to unge ble sett sammen flere ganger, og en gang ble to voksne og en 2K fotografert sammen.

FISKEMÅKE

Arten holder til rundt Hamar gjennom vinteren, i hvert fall så lenge det er åpent vann i Mjøsa. Både ved årets start og årets slutt var det 30-50 ind. ved Hamar brygge/Koigen. I Åkersvika ble arten sett fra 3. februar til 21. november. Maks. antall på våren var 277 ind. den 6. mai, fordelt på 6 delområder. Største antall på høsten var 32 ind. den 3. oktober.

Hekking: Fra midten av mai ruget to par i Flakstadelvdeltaet vest; et reir på en steinhaug og et på ei grastue. To par ruget også mellom bruene, og et par ruget ute i Svartelvdeltaet, og senere et par i Flagstadelvdeltaet øst for E6. Det er ikke kjent hvor mange av disse hekkingene som var vellykket, men det ble i hvert fall sett 4 flygedyktige ungfugler i område Vikingskipet den 25. august.

Fiskemåke på reir område «Mellom bruene» den 21. mai. Foto: Morten Brandsnes.

SVARTBAK

Arten ble observert i lite antall fra 14. mars til 1. september, fordelt på alle delområder. Maks. antall var 6 ind. både den 20. og 25. mai. Arten blir oftest sett i ytre del av vika og ved Vikingskipet.

GRÅMÅKE

Arten holder til rundt Hamar gjennom vinteren, i hvert fall så lenge det er åpent vann i Mjøsa. En stor del av gråmåkene i Åkersvika er unge, ikke-hekkende fugler som hviler i de store åpne områdene, og

som søker næring der de kan finne det; henlagt fangst etter sportsfiskere, spill fra næringsmiddel-industri, matrester i veikant og på søppelfyllinger, osv. Arten er sett i varierende antall i alle delområder fra 10. mars til 21. november. Maks. antall i mars-april var 480 ind. i Espern indre den 28. mars. I mai var maksimum 481 ind. den 25. samlet for fem delområder. Fra juni og utover var antallet stort sett beskjedent, med maks. antall 124 ind. i Svartelvdeltaet den 17. november.

SILDEMÅKE

Den første sildemåke ble sett i ytre del av reservatet den 22. mars. Arten ble sett i beskjedne antall gjennom hele sesongen fram til 8. september. Maks. antall var 21 ind. den 21. mai, fordelt på tre delområder. Hekking: Ett til to par hekket på tak på Midtstranda. Den 25. juli var to unger flygedyktige, og en unge ble funnet trafikkdrept. Et par hadde trolig et hekkeforsøk i Flagstadelvdeltaet vest, men dette reiret ble oversvømt.

MAKRELLTERNE

Arten ble sett i beskjedne antall fra 28. april til 1. august. Største antall var 5 ind. flere ulike dager i mai, gjerne fordelt på flere delområder. Hekking: En fugl på reir på grasholme omtrent midt i delområde Vikingskipet den 23. mai. To unger trolig herfra ble sett 18. juli og 1. august.

Makrellterneunger i område Espern indre den 1. august. Foto: Brit Rennemo.

SMÅLOM

På våren ble overflygende fugler sett fra 21. april. Senere ble 1-2 næringssøkende smålom ble sett fra 4. til 18. mai i ytre del av reservatet. I juni til august ble kun overflygende fugler observert. Den 8. september søkte en fugl næring i delområde Vikingskipet.

STORLOM

På vårtrekk er 1-3 ind. sett fra 5. mai til 10. juni i Espern indre og ved Vikingskipet. Den 18. juli ble 3 voksne fugler sett i sistnevnte delområde. Fra 8. august og ut september ble arten sett mer regelmessig, oftest 1-2 fugler, men den 5. september ble det sett 5 ind. i Espern indre. Den 11. og 20. oktober ble en ungfugl (1K) sett samme sted.

STORSKARV

Under vårtrekket er opptil 12 ind. sett fra 31. mars til 4. mai. En fugl ble også sett 23. mai. På høsten var arten til stede fra 1. august til 21. november. Maks. antall var 21 ind. fordelt på flere delområder den 5. september.

GRÅHEGRE

Arten er sett regelmessig i alle delområder i perioden fra 20. april til 14. oktober. Om våren er det stort sett observert 1-2 fugler, noen få ganger 3-4 ind. Om høsten er det gjort tre ganger så mange observasjoner, av opptil 12 ind. De fleste er sett i de to deltaene.

EGRETTEGRE

Arten besøkte Åkersvika i fire omganger i 2021: Enkeltindivider viste seg her 28. mai til 2. juni og 21. juni. Den 19. september var det 2 ind. her, og 29. september til 5. oktober var det 3 fugler på besøk.

FISKEØRN

Arten fisket i reservatet fra 24. april til 15. juni. Ved noen anledninger ble det sett to fugler sammen. På høsten ble en fugl sett 5.-6. september. Det ble gjort til sammen 26 observasjoner. Aktiviteten var vesentlig større i 2018 og 2019 med hhv. 67 og 70 observasjoner.

SIVHAUK

En hunnfugl jaktet i Svartelvdeltaet hver av dagene 16. april og 13. mai. Fra august-september foreligger det 7 observasjoner av hunner og ungfugler. Ni observasjoner er få i forhold til 2017 (40 observasjoner) og 2018 (34 observasjoner).

HAVØRN

Det er gjort sju observasjoner av enkeltfugler i perioden 5. september til 21. oktober. I fem av tilfellene er den aldersbestemt til 2K, altså en fugl klekt i 2020. Alle observasjonene kan være av samme fugl, seks ganger i Svartelvdeltaet, og én gang i Flagstadelvdeltaet.

Litteratur

Bekken, J. 2015. Fugletrekket i Åkersvika naturreservat 2015. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 15 s.

Bekken, J. 2016. Fugletrekket i Åkersvika naturreservat 2016. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 16 s.

Bekken, J. 2017. Fugletrekket i Åkersvika naturreservat 2017. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 18 s.

Bekken, J. 2018. Fugletrekket i Åkersvika naturreservat 2018. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 18 s.

Bekken, J. 2019. Fugletrekket i Åkersvika naturreservat 2019. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 20 s.

Bekken, J. 2021. Fugletrekket i Åkersvika naturreservat 2020. Rapport 3-2021 Statsforvalteren i Innlandet. 18 s.

Kristiansen, K.A. 2014. Fugletrekket i Åkersvika Naturreservat 2014. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 17 s.

Maartmann, E. 1974. Registrering av fuglelivet i Åkersvika 1974. *Kornkråka* 4 (nr. 3/4): 5-9.

